374X1228(01)

RÄTTEGÅNGSREGLER FÖR EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

av den 19 juni 1991 [1], [2], [3]

INNEHÅLL

sid.

Inledande bestämmelser (artikel 1)

Avdelning I – Domstolens organisation

Kapitel 1 — Domare och generaladvokater (artikel 2–6) 6

Kapitel 2 — Domstolens ordförande och inrättande av avdelningar (artikel 7–11) 6

Kapitel 3 — Domstolens kansli 7

Avsnitt 1 — Justitiesekreterare och biträdande justitiesekreterare (artikel 12–19) 7

Avsnitt 2 — Domstolens administration i övrigt (artikel 20–23) 8

Kapitel 4 — Biträdande referenter (artikel 24) 9

Kapitel 5 — Arbetet vid domstolen (artikel 25–28) 9

Kapitel 6 — Språk (artikel 29–31) 10

Kapitel 7 — Rättigheter och skyldigheter för ombud, rådgivare och advokater (artikel 32–36) 11

Avdelning II – Rättegången

Kapitel 1 — Skriftligt förfarande (artikel 37–44a) 12

Kapitel 2 — Bevisupptagning 14

Avsnitt 1 — Allmänna bestämmelser (artiklarna 45 och 46) 14

Avsnitt 2 — Kallelse och hörande av vittnen och sakkunniga (artikel 47–53) . . 15

Avsnitt 3 — Bevisupptagningens avslutande (artikel 54) 17

Kapitel 3 — Muntligt förfarande (artikel 55–62) 17

Kapitel 4 — Domen (artikel 63–68) 18

Kapitel 5 — Rättegångskostnader (artikel 69–75) 19

Kapitel 6 — Rättshjälp (artikel 76) 20

Kapitel 7 — Återkallelse av talan (artiklarna 77 och 78) 20

Kapitel 8 — Delgivning (artikel 79) 20

Kapitel 9 — Frister (artikel 80–82) 21

Kapitel 10 — Vilandeförklaring (artikel 82a) 21

(1) EGT nr L 176, 4.7.1991, s. 7, med rättelser i EGT nr L 383, 29.12.1992, s. 117.
(2) Ändrade den 21 februari 1995 (EGT nr L 44, 28.2.1995, s. 61).
(3) I den svenska lydelse som med rådets enhälliga godkännande den 17 februari 1997 antagits av domstolen den 11 mars 1997.

Avdelning III – Särskilda rättegångsformer 22

Kapitel 1 — Uppskov med verkställighet och andra interimistiska åtgärder (artikel 83–90) 22

Kapitel 2 — Rättegångshinder eller annan rättegångsfråga (artiklarna 91 och 92) 23

Kapitel 3 — Intervention (artikel 93) 23

Kapitel 4 — Tredskodom och ansökan om återvinning (artikel 94) 24

Kapitel 5 — Fördelning av mål på avdelningarna (artiklarna 95 och 96) 24

Kapitel 6 — Särskilda rättsmedel 25

Avsnitt 1 — Talan av tredje man (artikel 97) 25

Avsnitt 2 — Resning (artikel 98–100) 23

Kapitel 7 — Prövning av skiljemannakommitténs beslut (artikel 101) 26

Kapitel 8 — Förklaring av dom (artikel 102) 26

Kapitel 9 — Begäran om förhandsavgörande och andra tolkningsförfaranden (artiklarna 103 och 104) 26

Kapitel 10 — Särskilda rättegångsformer enligt artikel 103–105 i Euratomfördraget (artiklarna 105 och 106) 27

Kapitel 11 — Yttranden (artikel 107–109) 27

Avdelning IV – Överklagande av förstainstansrättens avgöranden (artikel 110–123) . . 28

Avdelning V – Förfaranden enligt EES-avtalet (artikel 123a–123b) 30

Avslutande bestämmelser (artikel 124–127) 30

Bilaga I — Beslut om lagstadgade helgdagar 31

Bilaga II — Beslut om tidsfrister med hänsyn till avstånd 32

DOMSTOLEN HAR –

med beaktande av den behörighet för domstolen som följer av Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,

med beaktande av artikel 55 i Protokollet om stadgan för Europeiska kol- och stålgemenskapens domstol,

med beaktande av artikel 188 tredje stycket i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen,

med beaktande av artikel 160 tredje stycket i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,

med hänsyn till att vissa språkliga ändringar bör göras i rättegångsreglerna för att säkerställa de olika språkversionernas inbördes överensstämmelse och enhetlighet,

sedan rådet den 29 april 1991 enhälligt godkänt dessa ändringar,

och med hänsyn till att det efter en rad ändringar i rättegångsreglerna är påkallat att en sammanhängande och giltig text utformas för klarhetens och överskådlighetens skull,

med rådets enhälliga godkännande den 7 juni 1991 –

ERSATT SINA RÄTTEGÅNGSREGLER MED FÖLJANDE REGLER:

INLEDANDE BESTÄMMELSER

Artikel 1

I dessa regler avses med:

— EG-fördraget:	Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,
— EG-stadgan:	Protokollet om stadgan för Europeiska gemenskapens domstol,
— EKSG-fördraget:	Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen,
— EKSG-stadgan:	Protokollet om stadgan för Europeiska kol- och stålgemenskapens domstol,
— Euratomfördraget:	Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,
— Euratomstadgan:	Protokollet om stadgan för Europeiska atomenergigemenskapens domstol,
— EES-avtalet:	Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Vid tillämpningen av dessa regler

— omfattar begreppet "institutionerna" gemenskapernas institutioner och de organ som inrättats genom fördragen, eller genom en rättsakt som utfärdats för att genomföra dessa, och som kan vara part vid domstolen,

— avses med "EFTA:s övervakningsmyndighet" den övervakningsmyndighet som anges i EES-avtalet.

AVDELNING I

DOMSTOLENS ORGANISATION

Kapitel 1

DOMARE OCH GENERALADVOKATER

Artikel 2

En domares mandattid skall löpa från och med den dag som anges i förordnandet. Om någon dag inte anges, skall mandattiden löpa från och med den dag då förordnandet utfärdades.

Artikel 3

1. En domare skall, innan han tillträder sitt ämbete, vid det första offentliga domstolssammanträde i vilket han deltar efter utnämningen, avlägga följande ed:

"Jag lovar och svär att jag skall utöva mitt ämbete opartiskt och samvetsgrant och att inte yppa vad som förekommit vid domstolens överläggningar."

2. Omedelbart efter edsavläggelsen skall domaren underteckna en förklaring, i vilken han högtidligen försäkrar att såväl under som efter sin ämbetstid respektera de förpliktelser som följer av ämbetet, särskilt skyldigheten att efter ämbetstiden iakttaga redbarhet och visa omdöme vid mottagande av vissa uppdrag eller förmåner.

Artikel 4

När domstolen har att pröva om en domare inte längre uppfyller de villkor som krävs eller fullgör de skyldigheter som följer av ämbetet, skall domstolens ordförande anmoda domaren i fråga att yttra sig inom stängda dörrar och i justitiesekreterarens frånvaro.

Artikel 5

Artikel 2–4 i dessa rättegångsregler skall även tillämpas på generaladvokaterna.

Artikel 6

Domarna och generaladvokaterna har utan åtskillnad rang efter ålder i ämbetet.

Vid lika ålder i ämbetet bestäms rangordningen efter levnadsålder.

Avgående domare och generaladvokater som återutnämns behåller sin tidigare rang.

Kapitel 2

DOMSTOLENS ORDFÖRANDE OCH INRÄTTANDE AV AVDELNINGAR

Artikel 7

1. Omedelbart efter den partiella nytillsättningen i enlighet med artikel 167 i EG-fördraget, artikel 32b i EKSG-fördraget och artikel 139 i Euratomfördraget skall domarna bland sig välja domstolens ordförande för en tid av tre år.

2. Om domstolens ordförande lämnar sitt ämbete före mandattidens slut, skall domstolen utse en efterträdare för återstoden av mandattiden.

3. De val som avses i denna artikel skall ske genom sluten omröstning. Den domare som uppnår absolut majoritet skall anses vald. Om ingen domare uppnår absolut majoritet, skall en andra omröstning hållas och den domare som därvid får flest röster skall anses vald. Får två eller flera domare samma antal röster, skall den äldste av dem anses vald.

Artikel 8

Domstolens ordförande leder domstolens dömande verksamhet samt dess förvaltning; han är ordförande vid sammanträden och överläggningar.

Artikel 9

1. I enlighet med artikel 165 andra stycket i EG-fördraget, artikel 32 andra stycket i EKSG-fördraget och artikel 137 andra stycket i Euratomfördraget inrättar domstolen avdelningar samt beslutar om domarnas indelning på avdelning.

Avdelningarnas sammansättning skall kungöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning.*

2. Så snart en talan har väckts skall domstolens ordförande, med hänsyn till målets beredning, tilldela en avdelning målet och utse en domare att vara referent.

3. Domstolen skall fastställa de riktlinjer enligt vilka målen skall fördelas mellan avdelningarna.

4. Dessa rättegångsregler skall tillämpas vid rättegång på avdelningarna.

I de mål som tilldelats avdelningarna utövar avdelningsordföranden de befogenheter som annars tillkommer domstolens ordförande.

Artikel 10

1. Domstolen utser för en tid av ett år avdelningsordförande och förste generaladvokat.

Bestämmelserna i artikel 7.2 och 7.3 skall tillämpas.

Utnämningar i enlighet med denna punkt skall kungöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning.*

2. Förste generaladvokaten skall besluta om fördelning av mål mellan generaladvokaterna så snart en referent har utsetts av domstolens ordförande. Förste generaladvokaten vidtar även nödvändiga åtgärder då en generaladvokat har förhinder.

Artikel 11

Om domstolens ordförande har förhinder eller om ämbetet är obesatt, skall hans arbetsuppgifter fullgöras av en avdelningsordförande i enlighet med den ordning som anges i artikel 6.

Om både domstolens ordförande och avdelningsordförandena har förhinder eller om ämbetena är obesatta samtidigt, skall de arbetsuppgifter som domstolens ordförande har utföras av en av domstolens övriga medlemmar i enlighet med den ordning som anges i artikel 6.

Kapitel 3

DOMSTOLENS KANSLI

Avsnitt 1 – Justitiesekreterare och biträdande justitiesekreterare

Artikel 12

1. Domstolen skall utnämna justitiesekreteraren.

Domstolens ordförande skall två veckor före utsatt tidpunkt för utnämningen underrätta övriga domare om inkomna ansökningar.

2. Ansökan skall innehålla fullständiga uppgifter om sökandens ålder, nationalitet, akademiska examina, språkkunskaper, nuvarande och tidigare tjänster samt eventuell erfarenhet av dömande och internationellt arbete.

3. Utnämningen skall ske i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 7.3.

4. Justitiesekreteraren utnämns för en tid av sex år. Han kan återutnämnas.

5. Artikel 3 skall tillämpas på justitiesekreteraren.

6. Justitiesekreteraren kan skiljas från sitt ämbete endast om han inte längre uppfyller de villkor som krävs eller fullgör de skyldigheter som följer av ämbetet. Domstolen skall fatta beslut sedan justitiesekreteraren beretts tillfälle att yttra sig.

7. Om justitiesekreteraren lämnar sitt ämbete före mandattidens slut, skall domstolen utnämna en ny justitiesekreterare för en tid av sex år.

Artikel 13

Domstolen kan i den ordning som föreskrivs för justitiesekreteraren utse en eller flera biträdande justitiesekreterare att biträda justitiesekreteraren och träda i dennes ställe på de villkor som fastställts i den instruktion för justitiesekreteraren som avses i artikel 15 i dessa rättegångsregler.

Artikel 14

Domstolens ordförande skall utse de tjänstemän eller andra anställda som skall fullgöra justitiesekreterarens uppgifter, då denne och de biträdande justitiesekreterarna har förhinder eller då dessa ämbeten är obesatta.

Artikel 15

Domstolen skall på förslag av domstolens ordförande fastställa instruktion för justitiesekreteraren.

Artikel 16

1. Kansliet skall under justitiesekreterarens tillsyn föra en dagbok som paraferas av domstolens ordförande och i vilken alla inlagor och till dessa fogade handlingar antecknas i den ordning de inkommer.

2. När en handling diarieförts, skall justitiesekreteraren göra en anteckning om detta på originalet och, på begäran av part, på kopior som ingivits för detta ändamål.

3. Anteckningar i dagboken samt de i föregående punkt angivna anteckningarna skall äga vitsord.

4. Regler för förande av dagbok skall fastställas i den i artikel 15 angivna instruktionen för justitiesekreteraren.

5. Den som har intresse därav kan på kansliet ta del av dagboken samt få kopior eller utdrag mot betalning enligt taxa, som beslutas av domstolen på förslag av justitiesekreteraren.

Parterna i ett mål kan dessutom, mot betalning enligt den fastställda taxan, få kopior av inlagor samt utskrifter av domar och beslut.

6. En kungörelse med uppgift om datum för anteckning i dagboken om talans anhängiggörande, parternas namn och adress, saken, sökandens yrkanden och en sammanfattning av de grunder och andra omständigheter som åberopas till stöd för talan skall införas i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

7. När rådet eller kommissionen inte är part i ett mål, skall kopior av ansökan och svaromålet, utan därtill fogade bilagor, vidarebefordras till dessa institutioner, så att de kan pröva om det med åberopande av artikel 184 i EG-fördraget, artikel 36 tredje stycket i EKSG-fördraget eller artikel 156 i Euratomfördraget görs gällande att en av institutionens rättsakter inte skall tillämpas.

Artikel 17

1. Justitiesekreteraren skall på domstolens ordförandes vägnar ansvara för mottagande, vidarebefordran och förvar av handlingar samt delgivning i enlighet med dessa rättegångsregler.

2. Justitiesekreteraren skall biträda domstolen, avdelningarna, domstolens ordförande och övriga domare i all deras ämbetsutövning.

Artikel 18

Justitiesekreteraren skall förvara sigillet. Han skall ansvara för arkivet och domstolens publikationer.

Artikel 19

Med förbehåll för bestämmelserna i artiklarna 4 och 27 skall justitiesekreteraren närvara vid domstolens sammanträden.

Avsnitt 2 – Domstolens administration i övrigt

Artikel 20

1. Domstolens tjänstemän och övriga befattningshavare anställs på de villkor som anges i tjänsteföreskrifterna.

2. Innan tjänstemännen tillträder sin tjänst skall de inför domstolens ordförande och i justitiesekreterarens närvaro avlägga följande ed:

"Jag lovar och svär att jag lojalt och samvetsgrant skall utföra de uppgifter som anförtros mig av

Europeiska gemenskapernas domstol samt att jag skall iakttaga min tystnadsplikt."

Artikel 21

På förslag av justitiesekreteraren fastställer eller ändrar domstolen sin administrativa struktur.

Artikel 22

Domstolen skall inrätta en lingvistisk avdelning sammansatt av personer som besitter tillräckliga juridiska kunskaper samt omfattande kunskaper i flera av domstolens officiella språk.

Artikel 23

Domstolens administration, finanser och räkenskaper skall under tillsyn av domstolens ordförande handhas av justitiesekreteraren, som bistås av en tjänsteman.

Kapitel 4

BITRÄDANDE REFERENTER

Artikel 24

1. Domstolen föreslår enligt artikel 12 i EG-stadgan, artikel 16 i EKSG-stadgan och artikel 12 i Euratomstadgan utnämning av biträdande referenter, om den finner att målens beredning kräver detta.

2. De biträdande referenterna skall särskilt ha till uppgift att bistå domstolens ordförande i fråga om interimistiska åtgärder och att bistå referenterna i deras arbete.

3. De biträdande referenterna skall under ämbetsutövning underställas domstolens ordförande, avdelningsordföranden eller referenten.

4. Innan de biträdande referenterna tillträder sitt ämbete skall de inför domstolen avlägga den i artikel 3 föreskrivna eden.

Kapitel 5

ARBETET VID DOMSTOLEN

Artikel 25

1. Domstolens ordförande skall fastställa datum och tidpunkt för domstolens sammanträden.

2. Avdelningsordförandena skall fastställa datum och tidpunkt för avdelningarnas sammanträden.

3. Domstolen och avdelningarna kan välja att hålla ett eller flera sammanträden på annan ort än den där domstolen har sitt säte.

Artikel 26

1. Om, när en domare har förhinder, ett jämnt antal domare är närvarande, skall den yngste enligt den i artikel 6 fastställda ordningen avstå från att deltaga i överläggningarna, såvida han inte är referent. Om så är fallet, skall den domare som står omedelbart före honom i rangordningen avstå från att deltaga i överläggningarna.

2. Om, sedan domstolen sammankallats, det antal av sju domare som krävs för beslutförhet inte kan uppnås, skall domstolens ordförande uppskjuta sammanträdet till dess att domstolen är beslutför.

3. Om det antal av tre domare som krävs för beslutförhet inte kan uppnås på en avdelning, skall avdelningsordföranden underrätta domstolens ordförande härom, varvid denne skall utse en annan domare, så att avdelningen blir beslutför.

Artikel 27

1. Domstolen och avdelningarna överlägger inom stängda dörrar.

2. Endast de domare som varit närvarande under det muntliga förfarandet samt, i förekommande fall, den

biträdande referenten som har ansvaret för att bereda målet får deltaga i överläggningen.

3. Varje domare som deltar i överläggningen skall säga sin mening och ange skälen för denna.

4. På begäran av en domare skall en fråga formuleras på ett språk som han väljer och före omröstningen överlämnas till domstolen eller avdelningen i skriftlig form.

5. Den mening som efter den avslutande överläggningen omfattas av majoriteten av domarna skall utgöra domstolens beslut. Röster skall avges i omvänd ordning i förhållande till den ordning som anges i artikel 6.

6. Framförs skiljaktiga meningar om frågornas sakliga innehåll, formulering eller ordningsföljd eller om tolkningen av omröstningen skall domstolen eller avdelningen fatta beslut.

7. När domstolens överläggningar rör administrativa frågor, skall generaladvokaterna deltaga med rösträtt. Justitiesekreteraren skall vara närvarande, såvida inte domstolen beslutar annorlunda.

8. När domstolen sammanträder i justitiesekreterarens frånvaro, skall den yngste domaren i enlighet med den ordning som fastställs i artikel 6 vid behov utses att föra protokoll. Detta skall undertecknas av domaren i fråga och av domstolens ordförande.

Artikel 28

1. Om inte domstolen särskilt beslutar annat, skall dess rättsferier vara

— från den 18 december till den 10 januari,

— från söndagen före påsk till andra söndagen efter påsk, och

— från den 15 juli till den 15 september.

Under rättsferierna skall de arbetsuppgifter som domstolens ordförande har utföras där domstolen har sitt säte, antingen av ordföranden som håller kontakt med justitiesekreteraren, av en avdelningsordförande eller av en annan domare som ordföranden har utsett att träda i sitt ställe.

2. Under rättsferierna kan domstolens ordförande i brådskande fall sammankalla domarna och generaladvokaterna.

3. Domstolen skall iakttaga de lagstadgade helgdagar som gäller där domstolen har sitt säte.

4. Domstolen kan, när det finns skäl till det, bevilja en domare eller en generaladvokat tjänstledighet.

Kapitel 6

SPRÅK

Artikel 29

1. Rättegångsspråken är danska, engelska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

2. Rättegångsspråket väljs av sökanden, med följande undantag:

a) Om svaranden är en medlemsstat eller en fysisk eller juridisk person hemmahörande i en medlemsstat, skall rättegångsspråket vara denna stats officiella språk. Om en stat har flera officiella språk, skall rättegångsspråket vara det som sökanden väljer.

b) Domstolen kan på gemensam begäran av parterna tillåta att ett annat av de i punkt 1 nämnda språken används som rättegångsspråk för hela rättegången eller en del av denna.

c) Domstolen kan på begäran av en part, sedan den andra parten och generaladvokaten hörts, frångå bestämmelserna i a och b och tillåta att ett annat av de i punkt 1 nämnda språken används som rättegångsspråk för hela rättegången eller en del av denna; en sådan begäran får dock inte framställas av någon av institutionerna.

I de fall som avses i artikel 103 i dessa rättegångsregler skall rättegångsspråket vara detsamma som vid den nationella domstol som hänskjutit frågan till domstolen.

3. Rättegångsspråket används i parternas skriftliga och muntliga inlägg och tillhörande bilagor samt i domstolens protokoll och beslut.

En översättning till rättegångsspråket skall bifogas alla handlingar som avfattats på ett annat språk än rättegångsspråket.

Översättningen av omfångsrika handlingar får begränsas till utdrag. Domstolen kan dock på eget initiativ eller på begäran av part alltid infordra en mer omfattande eller fullständig översättning.

Utan hinder av dessa bestämmelser får medlemsstaterna använda sitt officiella språk, när de intervenerar i ett mål som anhängiggjorts vid domstolen eller när de deltar i ett av de i artikel 103 nämnda målen. Denna bestämmelse skall tillämpas på såväl skriftliga som muntliga inlägg. Justitiesekreteraren skall ombesörja översättning till rättegångsspråket.

De stater som är parter i EES-avtalet men inte är medlemsstater samt EFTA:s övervakningsmyndighet kan ges tillåtelse att använda ett annat av de i punkt 1 nämnda språken som rättegångsspråk, när de intervenerar i mål som anhängiggjorts vid domstolen eller när de deltar i ett av de i artikel 20 i EG-stadgan nämnda målen. Denna bestämmelse skall tillämpas på såväl skriftliga som muntliga inlägg. Justitiesekreteraren skall ombesörja översättning till rättegångsspråket.

4. Om ett vittne eller en sakkunnig förklarar sig oförmögen att uttrycka sig tillräckligt väl på ett av de i punkt 1 nämnda språken, kan domstolen eller avdelningen tillåta att han avger sin utsaga på ett annat språk. Justitiesekreteraren skall ombesörja översättning till rättegångsspråket.

5. Domstolens ordförande och avdelningsordförandena kan använda sig av ett annat av de i punkt 1 nämnda språken än rättegångsspråket när de leder förhandlingarna; detsamma gäller referenten i fråga om den förberedande rapporten och förhandlingsrapporten, domarna och generaladvokaterna när de ställer frågor samt generaladvokaterna i fråga om förslaget till avgörande. Justitiesekreteraren skall ombesörja översättning till rättegångsspråket.

Artikel 30

1. På begäran av en domare, generaladvokaten eller en part skall justitiesekreteraren se till att det som sagts eller skrivits under förfarandet inför domstolen eller avdelningen översätts till de språk han väljer av dem som nämns i artikel 29.1.

2. Domstolens publikationer skall ges ut på de språk som nämns i artikel 1 i rådets förordning nr 1.

Artikel 31

De texter som är avfattade på rättegångsspråket eller, i förekommande fall, på andra i enlighet med artikel 29 tillåtna språk skall äga vitsord.

Kapitel 7

RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER FÖR OMBUD, RÅDGIVARE OCH ADVOKATER

Artikel 32

1. Ombud, rådgivare och advokater, som uppträder inför domstolen eller annan dömande myndighet hos vilken domstolen har gjort en framställning om bevisupptagning, skall åtnjuta immunitet vad gäller deras muntliga och skriftliga uttalanden rörande målet och parterna.

2. Ombud, rådgivare och advokater skall dessutom åtnjuta följande privilegier och förmåner:

a) Handlingar och dokument som rör rättegången får inte genomsökas eller tas i beslag. I händelse av tvist får tulltjänstemän eller polis försegla sådana handlingar och dokument, vilka därefter omgående skall överlämnas till domstolen för undersökning i närvaro av justitiesekreteraren och den person som berörs.

b) Ombud, rådgivare och advokater skall ha rätt till främmande valuta i den utsträckning som kan anses nödvändigt för utförandet av deras uppdrag.

c) Ombud, rådgivare och advokater skall när de utför sina uppdrag ha rätt att resa utan hinder.

Artikel 33

Personer som gör gällande den rätt till immunitet, privilegier och förmåner som anges i artikel 32 skall styrka sin ställning enligt följande:

a) Ombud skall förete en officiell handling utfärdad av huvudmannen, som omgående skall tillställa justitiesekreteraren en kopia av denna handling.

b) Rådgivare och advokater skall förete en legitimationshandling undertecknad av justitiesekreteraren. Denna handlings giltighet skall vara begränsad till en bestämd tidsperiod och kan förlängas eller förkortas med hänsyn till rättegångens varaktighet.

Artikel 34

Privilegier, immunitet och förmåner som anges i artikel 32 beviljas uteslutande till gagn för ett korrekt genomförande av rättegången.

Domstolen kan häva immuniteten, om den finner att detta inte hindrar att rättegången genomförs korrekt.

Artikel 35

1. En rådgivare eller advokat vars uppförande gentemot domstolen, en domare eller justitiesekreteraren är oförenligt med domstolens värdighet, eller som utnyttjar sina rättigheter för andra ändamål än dem för vilka de beviljats kan, när som helst genom beslut av domstolen, efter att personen i fråga har givits tillfälle att yttra sig, avstängas från rättegången.

Ett sådant beslut skall ha omedelbar verkan.

2. När en rådgivare eller advokat har avstängts från rättegången, skall denna uppskjutas för en tid som bestäms av domstolens ordförande, så att parten i fråga ges möjlighet att utse en annan rådgivare eller advokat.

3. Beslut som fattats enligt denna artikel kan upphävas.

Artikel 36

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på de universitetslärare som enligt artikel 17 i EG-stadgan, artikel 20 i EKSG-stadgan och artikel 17 i Euratomstadgan har rätt att företräda part inför domstolen.

AVDELNING II

RÄTTEGÅNGEN

Kapitel 1

SKRIFTLIGT FÖRFARANDE

Artikel 37

1. Originalexemplaret av varje inlaga skall vara undertecknat av partens ombud eller advokat.

Originalet och däri angivna bilagor skall inges tillsammans med fem kopior till domstolen samt en kopia till varje annan part i målet. Kopiornas riktighet skall ha bestyrkts genom den ingivande partens försorg.

2. Institutionerna skall, inom de frister som domstolen fastställer, dessutom tillhandahålla översättningar av varje inlaga till de andra språk som anges i artikel 1 i rådets förordning nr 1. Andra stycket i föregående punkt skall tillämpas.

3. Alla inlagor skall vara daterade. Vid beräkningen av frister i förfarandet skall endast datum för ingivande till kansliet gälla.

4. Till varje inlaga skall fogas de handlingar som åberopas i inlagan samt en förteckning över dessa.

5. Om en handling på grund av sitt omfång endast delvis fogas till inlagan, skall hela handlingen eller en fullständig kopia inges till kansliet.

Artikel 38

1. En sådan ansökan som avses i artikel 19 i EG-stadgan, artikel 22 i EKSG-stadgan och artikel 19 i Euratomstadgan skall innehålla uppgifter om

a) sökandens namn och adress,

b) svaranden,

c) föremålet för talan samt en kortfattad framställning av grunderna för denna,

d) sökandens yrkanden,

e) i förekommande fall, den bevisning som åberopas.

2. För rättegångens genomförande skall ansökan innehålla en adress för delgivning på den ort där domstolen har sitt säte samt namnet på den person som har fått i uppdrag och samtyckt till att ta emot delgivning.

Om ansökan inte uppfyller dessa krav, skall till dess bristen avhjälpts all delgivning med den berörda parten i fråga om förfarandet ske genom att en rekommenderad försändelse sänds till dennes ombud eller advokat. Utan hinder av bestämmelsen i artikel 79 skall delgivning i sådant fall anses ha skett då den rekommenderade försändelsen har lämnats in på ett postkontor på den ort där domstolen har sitt säte.

3. En advokat som biträder eller företräder en part skall till kansliet inge ett intyg, av vilket framgår att han är auktoriserad som advokat i en medlemsstat eller en annan stat som är part i EES-avtalet.

4. En ansökan skall, i förekommande fall, åtföljas av de handlingar som anges i artikel 19 andra stycket i EG-stadgan, artikel 22 andra stycket i EKSG-stadgan och artikel 19 andra stycket i Euratomstadgan.

5. En ansökan av en privaträttslig, juridisk person skall åtföljas av

a) stiftelseurkund, bolagsordning, stadgar eller annan motsvarande handling, nyligen utfärdat utdrag ur bolagsregister, handelsregister, föreningsregister eller motsvarande register eller annat bevis för dess rättsliga existens,

b) bevis för att advokatens fullmakt har utställts av någon därtill behörig person.

6. Till en ansökan med stöd av artiklarna 181 och 182 i EG-fördraget, artiklarna 42 och 89 i EKSG-fördraget eller artiklarna 153 och 154 i Euratomfördraget skall fogas en kopia av skiljeklausulen som ingår i det avtal som slutits av gemenskaperna eller för deras räkning eller av ett exemplar av överenskommelsen mellan de berörda medlemsstaterna.

7. Om ansökan inte uppfyller kraven i punkt 3–6, skall justitiesekreteraren fastställa en skälig frist för sökanden, så att denne kan rätta ansökan eller inkomma med de nämnda handlingarna. Löper fristen ut utan att sökanden avhjälpt bristen, skall domstolen efter att ha hört generaladvokaten besluta huruvida underlåtelsen att iakttaga dessa formföreskrifter medför att talan inte kan prövas.

Artikel 39

Ansökan skall delges svaranden. I de fall som behandlas i artikel 38.7 skall delgivning ske så snart ansökan har rättats eller domstolen förklarat att talan bör prövas, trots att ansökan inte uppfyller de i samma artikel angivna formkraven.

Artikel 40

1. Inom en månad efter det att ansökan har delgivits svaranden skall denne inkomma med skriftligt svaromål. Detta skall innehålla

a) svarandens namn och adress,

b) de faktiska och rättsliga omständigheter som åberopas,

c) svarandens yrkanden,

d) uppgift om den bevisning som åberopas.

Artikel 38.2—38.5 skall tillämpas.

2. Domstolens ordförande kan på motiverad ansökan av svaranden förlänga den frist som anges i punkt 1.

Artikel 41

1. Ansökan och svaromålet får kompletteras med en replik från sökanden och en duplik från svaranden.

2. Domstolens ordförande skall fastställa frister för ingivande av dessa inlagor till domstolen.

Artikel 42

1. I repliken och dupliken får parterna åberopa ytterligare bevisning. Parterna skall ange skälen för att detta inte gjorts tidigare.

2. Nya grunder får inte åberopas under rättegången, såvida de inte föranleds av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet.

Om en part under förfarandet åberopar en sådan ny grund, kan domstolens ordförande, även sedan de ordinarie fristerna löpt ut, på grundval av referentens rapport samt efter att ha hört generaladvokaten, fastställa en frist inom vilken den andra parten kan yttra sig över denna.

Beslutet om huruvida talan kan prövas på denna grund skall anstå till den slutliga domen.

Artikel 43

Domstolens ordförande kan, efter att ha hört parterna och, om en generaladvokat redan har tilldelats målet enligt artikel 10.2, generaladvokaten, när som helst besluta att två eller flera mål rörande samma sak, på grund av sambandet dem emellan, skall förenas vad gäller det skriftliga eller muntliga förfarandet eller den slutliga domen. Målen kan senare skiljas åt.

Artikel 44

1. Domstolens ordförande skall, sedan duplik inkommit i enlighet med artikel 41.1, fastställa ett datum då referenten i målet skall framlägga sin förberedande rapport för domstolen. Rapporten skall innehålla förslag om huruvida åtgärder för bevisupptagning eller andra förberedande åtgärder behövs samt om målet eventuellt skall tilldelas den avdelning till vilken det hör enligt artikel 9.2.

Efter att ha hört generaladvokaten skall domstolen besluta om vilka åtgärder som föranleds av referentens förslag.

Samma förfarande skall tillämpas

a) då repliken eller dupliken inte har inkommit inom den frist som fastställts i enlighet med artikel 41.2,

b) då en part avstår från rätten att inkomma med replik respektive duplik.

2. Om domstolen förordnar om bevisupptagning som den inte själv ombesörjer, skall den överlåta detta till avdelningen.

Om domstolen beslutar att bevisupptagning inte skall ske, skall domstolens ordförande fastställa ett datum för inledande av det muntliga förfarandet.

Artikel 44a

Rättegången vid domstolen skall även innefatta en muntlig del, om inte annat följer av särskilda föreskrifter i dessa rättegångsregler och om domstolen inte i särskilda fall, sedan de inlagor som avses i artikel 40.1 och, i förekommande fall, artikel 41.1 givits in, beslutar annorlunda på grundval av referentens rapport, sedan generaladvokaten hörts och parterna lämnat sitt uttryckliga samtycke.

Kapitel 2

BEVISUPPTAGNING

Avsnitt 1 – Allmänna bestämmelser

Artikel 45

1. Efter att ha hört generaladvokaten skall domstolen genom beslut fastställa vilka bevismedel som godtages samt vad som skall bevisas. Innan domstolen beslutar om de bevismedel som nämns i artikel 45.2 c, d och e skall parterna höras.

Beslutet skall delges parterna.

2. Utan hinder av vad som föreskrivs i artiklarna 21 och 22 i EG-stadgan, artiklarna 24 och 25 i EKSG-stadgan och artiklarna 22 och 23 i Euratomstadgan kan beslut fattas om åtgärder för bevisupptagning i fråga om

a) parternas personliga inställelse,

b) inhämtande av upplysningar och företeende av handlingar,

c) hörande av vittne,

d) inhämtande av sakkunnigutlåtande,

e) syn på stället.

3. Domstolen kan själv verkställa den bevisupptagning som den har förordnat om eller överlåta detta till referenten.

Generaladvokaten skall delta i bevisupptagningen.

4. Motbevisning får framläggas och tidigare åberopad bevisning får utvidgas.

Artikel 46

1. Den avdelning som skall ombesörja bevisupptagningen skall utöva den befogenhet som givits domstolen enligt artiklarna 45 och 47–53. De befogenheter som givits domstolens ordförande skall utövas av avdelningens ordförande.

2. Artiklarna 56 och 57 skall tillämpas på förfarandet vid avdelningen.

3. Parterna får närvara vid bevisupptagningen.

Avsnitt 2 — Kallelse och hörande av vittnen och sakkunniga

Artikel 47

1. Domstolen kan, på eget initiativ eller på begäran av part och efter att ha hört generaladvokaten, förordna att vissa omständigheter skall styrkas genom vittnesförhör. Domstolens beslut skall ange de faktiska omständigheter som skall bevisas.

Domstolen kan kalla vittnen på eget initiativ, på begäran av part eller på begäran av generaladvokaten.

En begäran av part om att ett vittne skall höras skall i detalj ange de faktiska omständigheter som vittnet skall höras om samt skälen för vittnesförhöret.

2. Domstolen kallar genom beslut de vittnen den anser det nödvändigt att höra; beslutet skall innehålla uppgift om

a) vittnenas fullständiga namn, ställning och adress,

b) de omständigheter som vittnena skall höras om,

c) i förekommande fall, de åtgärder som domstolen vidtagit för att ersätta de kostnader som uppkommit för vittnen samt de straffpåföljder som kan komma i fråga för tredskande vittnen.

Beslutet skall delges parterna och vittnena.

3. Domstolen kan besluta att ett vittne som skall höras på begäran av part inte skall kallas förrän det i domstolens kassa har deponerats ett belopp som är tillräckligt för att täcka den uppskattade kostnaden härför; domstolen skall fastställa beloppets storlek.

Nödvändiga medel i anslutning till hörande av vittnen som är kallade på domstolens eget initiativ skall betalas ut i förskott ur domstolens kassa.

4. Sedan vittnets identitet fastställts, skall domstolens ordförande upplysa vittnet om att han skall bekräfta riktigheten i sitt vittnesmål i enlighet med bestämmelserna i dessa rättegångsregler.

Vittnet skall avge sitt vittnesmål inför domstolen efter att parterna kallats. Sedan vittnesmålet avgivits, kan domstolens ordförande, på begäran av part eller på eget initiativ, ställa frågor till vittnet.

Samma rätt tillkommer de övriga domarna samt generaladvokaten.

Med tillåtelse av domstolens ordförande får parternas företrädare ställa frågor till vittnet.

5. Efter att ha avgivit vittnesmål skall vittnet avlägga följande ed:

"Jag lovar och svär att jag har sagt sanningen, hela sanningen och ingenting annat än sanningen."

Domstolen kan, efter att ha hört parterna, befria ett vittne från att avlägga ed.

6. Justitiesekreteraren skall föra protokoll som återger vittnesmålet.

Protokollet skall undertecknas av domstolens ordförande eller av den referent som leder vittnesförhöret och av justitiesekreteraren. Dessförinnan skall vittnet beredas tillfälle att ta del av protokollet och underteckna det.

Protokollet skall äga vitsord.

Artikel 48

1. Vittnen som har kallats enligt dessa regler är skyldiga att rätta sig efter kallelsen och infinna sig till sammanträdet.

2. När ett vittne som är kallat enligt dessa regler inte infinner sig vid domstolen, kan denna döma till böter om högst 5 000 ecu samt besluta om ny kallelse av vittnet på dennes egen bekostnad.

Detsamma gäller för ett vittne som utan giltig anledning vägrar att vittna, avlägga ed eller, där detta är tillämpligt, avge en högtidlig försäkran i edens ställe.

3. Vittnet kan befrias från de utdömda böterna, om han för domstolen visar att han haft giltigt förfall. De böter som dömts ut kan på vittnets begäran jämkas, om denne visar att de inte står i rimligt förhållande till hans inkomst.

4. Verkställighet av de böter och andra åtgärder som beslutats i enlighet med denna artikel skall utföras i enlighet med artiklarna 187 och 192 i EG-fördraget, artiklarna 44 och 92 i EKSG-fördraget samt artiklarna 159 och 164 i Euratomfördraget.

Artikel 49

1. Domstolen kan besluta att inhämta sakkunnigutlåtande. Ett beslut att förordna en sakkunnig skall tydligt ange dennes uppdrag och inom vilken tid han skall avge sitt utlåtande.

2. Den sakkunnige skall få en kopia av beslutet tillsammans med alla de handlingar som är nödvändiga för att fullgöra uppdraget. Han skall stå under överinseende av referenten, som får närvara vid undersökningen och som skall hållas underrättad om hur uppdraget fortlöper.

Domstolen kan fordra att parterna eller en av dem ställer säkerhet för den uppskattade kostnaden för sakkunnigutlåtandet.

3. På begäran av den sakkunnige kan domstolen förordna om vittnesförhör, som skall hållas i enlighet med artikel 47 i dessa rättegångsregler.

4. I sitt utlåtande får den sakkunnige endast yttra sig på de punkter som han uttryckligen fått i uppdrag att utreda.

5. Efter det att den sakkunnige har redovisat sitt uppdrag kan domstolen besluta att förhör skall hållas med honom, varvid parterna skall beredas tillfälle att närvara.

Med tillåtelse av domstolens ordförande får parternas företrädare ställa frågor till den sakkunnige.

6. Den sakkunnige skall, efter att ha redovisat sitt uppdrag, inför domstolen avlägga följande ed:

"Jag lovar och svär att jag har fullgjort mitt uppdrag samvetsgrant och opartiskt."

Domstolen kan, efter att ha hört parterna, befria den sakkunnige från att avlägga ed.

Artikel 50

1. Om en part motsätter sig att ett vittne eller en sakkunnig hörs med åberopande av att denne saknar kompetens eller är olämplig eller av annan orsak inte bör höras som vittne eller sakkunnig, eller om ett vittne eller en sakkunnig vägrar att vittna, avlägga ed eller avge en motsvarande högtidlig försäkran, skall frågan avgöras av domstolen.

2. En invändning mot ett vittne eller en sakkunnig skall framställas inom en tvåveckorsfrist, räknad från delgivning av beslutet att höra vittnet eller utse den sakkunnige, genom en inlaga som innehåller uppgift om grunderna för invändningen samt den bevisning som åberopas.

Artikel 51

1. Vittnen och sakkunniga har rätt till ersättning för utgifter för resor och uppehälle. Ett förskott för att täcka dessa utgifter kan betalas ur domstolens kassa.

2. Vittnen har rätt till ersättning för förlorad inkomst och sakkunniga till arvode för sina tjänster. Ersättning eller arvode skall betalas ur domstolens kassa, sedan vittnet eller den sakkunnige fullgjort sin skyldighet eller utfört sitt uppdrag.

Artikel 52

Domstolen kan, enligt de regler som fastställs med stöd av artikel 125, på parternas begäran eller på eget initiativ göra en framställning om bevisupptagning för hörande av vittnen eller sakkunniga.

Artikel 53

1. Justitiesekreteraren skall föra protokoll över varje sammanträde. Detta protokoll skall undertecknas av

domstolens ordförande och justitiesekreteraren och skall äga vitsord.

2. Parterna kan på kansliet ta del av protokollet och eventuella sakkunnigutlåtanden samt mot betalning få kopior.

Avsnitt 3 – Bevisupptagningens avslutande

Artikel 54

Om inte domstolen beslutar att ge parterna en frist för att inkomma med skriftliga anmärkningar, skall domstolens ordförande, sedan bevisupptagningen avslutats, bestämma datum för inledande av det muntliga förfarandet.

Om en frist för att inkomma med skriftliga anmärkningar har fastställts, skall domstolen bestämma datum för inledande av det muntliga förfarandet till den dag då tidsfristen löper ut.

Kapitel 3

MUNTLIGT FÖRFARANDE

Artikel 55

1. Domstolen skall, om inte annat följer av den förtur som skall ges åt vissa beslut i enlighet med artikel 85 i dessa rättegångsregler, handlägga målen i den ordning i vilken bevisupptagningen i dem har slutförts. Då bevisupptagningen har slutförts samtidigt i flera mål, skall tidpunkten för införandet av respektive mål i dagboken bestämma handläggningsordningen.

2. Domstolens ordförande kan under särskilda omständigheter förordna att ett mål skall ges förtur.

Ordföranden kan under särskilda omständigheter, på eget initiativ eller på begäran av part samt efter att ha hört parterna och generaladvokaten, skjuta upp handläggningen av ett mål till en senare tidpunkt. På parternas gemensamma begäran kan ordföranden förordna att handläggningen av ett mål skjuts upp.

Artikel 56

1. Förhandlingen skall förklaras öppnad och ledas av domstolens ordförande, som ansvarar för ordningen under sammanträdena.

2. Vad som förevarit inom stängda dörrar får inte offentliggöras.

Artikel 57

Domstolens ordförande kan under förhandlingens gång ställa frågor till parternas ombud, rådgivare eller advokater.

Samma rätt tillkommer övriga domare samt generaladvokaten.

Artikel 58

Parterna får yttra sig inför domstolen endast genom sina ombud, rådgivare eller advokater.

Artikel 59

1. Generaladvokaten skall muntligen föredraga samt motivera sitt förslag till avgörande innan det muntliga förfarandet avslutas.

2. Sedan generaladvokaten föredragit sitt förslag till avgörande, skall domstolens ordförande förklara det muntliga förfarandet avslutat.

Artikel 60

Sedan generaladvokaten hörts, kan domstolen i enlighet med reglerna i artikel 45.1 när som helst besluta om förnyad eller utvidgad bevisupptagning eller att ytterligare bevisupptagning skall ske. Domstolen kan överlåta till avdelningen eller referenten att vidtaga dessa åtgärder.

Artikel 61

Domstolen kan, efter att ha hört generaladvokaten, förordna att det muntliga förfarandet skall återupptagas.

Artikel 62

1. Justitiesekreteraren skall föra protokoll över varje sammanträde. Detta protokoll skall undertecknas av domstolens ordförande och justitiesekreteraren och skall äga vitsord.

2. Parterna kan på kansliet ta del av protokollet och mot betalning få kopior.

Kapitel 4

DOMEN

Artikel 63

Domen skall innehålla

— uppgift om att den är avkunnad av domstolen,

— datum för dess avkunnande,

— namnen på domstolens ordförande och de övriga domare som har beslutat domen,

— generaladvokatens namn,

— justitiesekreterarens namn,

— uppgift om parterna,

— namnen på parternas ombud, rådgivare eller advokater,

— parternas yrkanden,

— uppgift om att generaladvokaten har hörts,

— en sammanfattning av de faktiska omständigheterna,

— domskälen,

— domslutet, innefattande beslut om rättegångskostnader.

Artikel 64

1. Domen skall avkunnas vid offentligt sammanträde, till vilket parterna kallas.

2. Domen i original skall, sedan den undertecknats av domstolens ordförande och de övriga domare som deltagit i överläggningen samt justitiesekreteraren, förses med sigill och överlämnas i kansliets förvar; parterna skall delges bestyrkta kopior av domen.

3. Justitiesekreteraren skall på domen i original anteckna dagen för dess avkunnande.

Artikel 65

Domen skall gälla från och med den dag då den avkunnas.

Artikel 66

1. Utan att det hindrar tillämpning av föreskrifterna rörande förklaring av dom kan domstolen, på eget initiativ eller på begäran av part, inom två veckor efter det att domen avkunnats, rätta skriv- eller räknefel eller andra uppenbara oriktigheter.

2. Justitiesekreteraren skall underrätta parterna om att de får inkomma med skriftliga yttranden inom den tid som domstolens ordförande bestämmer.

3. Domstolen skall efter att ha hört generaladvokaten fatta beslut inom stängda dörrar.

4. Rättelsebeslutet skall i original fogas till den rättade domen i original. En anteckning om beslutet skall göras i marginalen på den rättade domen i original.

Artikel 67

Om domstolen har underlåtit att fatta beslut om ett särskilt yrkande eller rättegångskostnader, får part inom en månad från delgivningen av domen ansöka om att domstolen tar upp frågan till behandling.

Ansökan skall delges den andra parten, och domstolens ordförande skall fastställa den tid inom vilken denne får yttra sig skriftligen.

Sedan yttrandet har inkommit skall domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, besluta såväl om huruvida ansökan kan tas upp till prövning som om den skall bifallas.

Artikel 68

En samling av domstolens avgöranden skall publiceras genom justitiesekreterarens försorg.

Kapitel 5

RÄTTEGÅNGSKOSTNADER

Artikel 69

1. Beslut om kostnader skall meddelas i den slutliga domen eller i det beslut genom vilket förfarandet avslutas.

2. Tappande part skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

Finns det flera tappande parter, skall domstolen besluta om fördelningen av rättegångskostnaderna.

3. Om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, eller om särskilda omständigheter motiverar det, kan domstolen besluta att kostnaderna skall delas eller att vardera parten skall bära sin kostnad.

Finner domstolen att den vinnande parten i onödan eller mot bättre vetande vållat motparten kostnader, kan domstolen förplikta honom att ersätta dessa.

4. Medlemsstater och institutioner som har intervenerat skall bära sina rättegångskostnader.

När de har intervenerat i ett mål skall även stater som är parter i EES-avtalet men inte är medlemsstater, liksom också EFTA:s övervakningsmyndighet, bära sina kostnader.

Rätten kan besluta att även andra intervenienter än de som nämns i föregående stycke skall bära sina rättegångskostnader.

5. Part som återkallar sin talan skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om den andra parten har yrkat detta. På begäran av den part som återkallar sin talan skall emellertid kostnaderna bäras av den andra parten, om det anses skäligt på grund av dennes uppträdande.

Om parterna enas om fördelningen av rättegångskostnaderna, skall domstolen besluta i överensstämmelse därmed.

Om ersättning för rättegångskostnader inte har yrkats, skall vardera parten bära sin kostnad.

6. I mål där det inte finns anledning att döma i saken skall domstolen besluta om kostnader enligt vad den finner skäligt.

Artikel 70

I tvister mellan gemenskaperna och deras anställda skall institutionerna bära sina kostnader utan att det hindrar tillämpning av bestämmelserna i artikel 69.3 andra stycket.

Artikel 71

Kostnad som part varit tvungen att bestrida för verkställighet av domstolens dom eller beslut skall ersättas av den andra parten i enlighet med den taxa som gäller i den stat där verkställigheten genomförts.

Artikel 72

Förfarandet inför domstolen skall vara kostnadsfritt, med följande undantag:

a) Om domstolen har förorsakats onödig kostnad kan den, efter att ha hört generaladvokaten, förplikta den part som förorsakat kostnaden att ersätta denna.

b) Kostnader för kopior och översättning som utförts på begäran av part och som enligt justitiesekreteraren är att anse som oskäliga skall bäras av parten enligt den taxa som anges i artikel 16.5.

Artikel 73

Utan att det hindrar tillämpning av bestämmelserna i föregående artikel skall följande anses som ersättningsgilla kostnader:

a) ersättning till vittnen och sakkunniga enligt artikel 51,

b) nödvändiga kostnader som parterna haft med anledning av förfarandet, särskilt utgifter för resor och uppehälle samt arvode för ombud, rådgivare eller advokat.

Artikel 74

1. I händelse av tvist om de kostnader som är ersättningsgilla skall den avdelning som har behandlat saken, på begäran av part, avgöra frågan genom beslut som inte kan överklagas, efter att ha hört den andra parten och generaladvokaten.

2. Parterna får för verkställighet begära en utskrift av beslutet.

Artikel 75

1. Utbetalningar ur domstolens kassa skall ske i valutan för det land där domstolen har sitt säte.

På begäran av någon ersättningsberättigad skall utbetalning ske i valutan för det land där kostnaderna uppkom eller de åtgärder som givit upphov till kostnaderna vidtogs.

2. Övriga betalningsskyldiga skall erlägga betalning i sitt hemlands valuta.

3. Omräkning av valuta skall göras enligt den på betalningsdagen officiella växelkursen i det land där domstolen har sitt säte.

Kapitel 6

RÄTTSHJÄLP

Artikel 76

1. Part som helt eller delvis saknar möjlighet att bära kostnaderna för förfarandet får när som helst ansöka om rättshjälp.

Ansökan skall åtföljas av sådana upplysningar som visar att sökanden är i behov av rättshjälp, särskilt ett intyg av behörig myndighet som bekräftar hans brist på medel.

2. Om ansökan om rättshjälp inges innan sökanden väcker talan, skall den kortfattat ange föremålet för talan.

Ansökan behöver inte göras genom advokat.

3. Domstolens ordförande skall utse en domare att vara referent. Den avdelning som referenten tillhör skall, efter att ha tagit del av den andra partens skriftliga yttrande samt efter att ha hört generaladvokaten, besluta om huruvida rättshjälp skall beviljas helt eller delvis eller om ansökan skall avslås. Avdelningen skall pröva om talan är uppenbart ogrundad.

Avdelningens beslut skall inte motiveras och kan inte överklagas.

4. Domstolen kan när som helst, på eget initiativ eller efter ansökan, återkalla rättshjälpen, om de omständigheter som låg till grund för denna har ändrats under förfarandets gång.

5. Då rättshjälp beviljats, skall medel för att täcka kostnaderna utges i förskott ur domstolens kassa.

I sitt beslut rörande rättegångskostnader kan domstolen förordna att belopp som har utgivits för rättshjälp skall återbetalas till domstolens kassa.

Sådana belopp skall genom justitiesekreterarens försorg återkrävas från den part som har förpliktats att betala dem.

Kapitel 7

ÅTERKALLELSE AV TALAN

Artikel 77

Om parterna förlikas innan domstolen avkunnat dom i målet och parterna underrättar domstolen om att de återkallar sin talan, skall domstolens ordförande förordna att målet avskrivs samt med beaktande av eventuella förslag från parterna besluta om rättegångskostnader i enlighet med artikel 69.5.

Denna bestämmelse gäller inte för förfaranden som avses i artiklarna 173 och 175 i EG-fördraget, artiklarna 33 och 35 i EKSG-fördraget samt artiklarna 146 och 148 i Euratomfördraget.

Artikel 78

Om en sökande skriftligen meddelar domstolen att han återkallar sin talan, skall domstolens ordförande förordna att målet avskrivs samt besluta om rättegångskostnader i enlighet med artikel 69.5.

Kapitel 8

DELGIVNING

Artikel 79

Delgivning enligt dessa rättegångsregler skall ske under justitiesekreterarens tillsyn genom att en kopia av den handling som skall delges antingen skickas med rekommenderad försändelse med mottagningsbevis eller överlämnas med bud till adressaten mot kvitto på den av honom angivna delgivningsadressen.

Justitiesekreteraren skall ombesörja och bestyrka kopior av handlingar som skall delges, utom i de fall då parterna själva tillhandahållit kopior i enlighet med artikel 37.1.

Kapitel 9

FRISTER

Artikel 80

1. Frister rörande förfarandet som föreskrivs i EG-, EKSG- eller Euratomfördragen, domstolens stadga eller dessa rättegångsregler skall beräknas enligt följande:

a) Då en frist uttryckt i dagar, veckor, månader eller år skall räknas från den tidpunkt en händelse inträffar eller en handling företages, inräknas inte i fristen den dag under vilken händelsen inträffade eller handlingen företogs.

b) En frist uttryckt i veckor, månader eller år löper ut vid utgången av den dag i fristens sista vecka, månad eller år som infaller på samma veckodag eller samma datum som den dag då händelsen eller handlingen från vilken fristen skall räknas inträffade eller företogs. Då en frist är uttryckt i månader eller år och den dag då fristen skall löpa ut inte förekommer i den sista månaden, skall fristen löpa ut vid utgången av den månadens sista dag.

c) Då en frist är uttryckt i månader och dagar, skall hänsyn först tas till hela månader, därefter till dagar.

d) Fristerna skall innefatta lagstadgade helgdagar, lördagar och söndagar.

e) Frister skall löpa även under rättsferier.

2. Om fristen löper ut på en lördag, söndag eller lagstadgad helgdag, skall den förlängas till utgången av närmast följande arbetsdag.

Den av domstolen upprättade förteckningen över lagstadgade helgdagar skall kungöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 81

1. De frister som gäller för att väcka talan mot en av en institution utfärdad rättsakt börjar löpa dagen efter den dag då den berörde underrättades om beslutet eller, om rättsakten skall kungöras, den femtonde dagen efter den dag då rättsakten kungjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

2. Domstolen skall besluta om förlängning av frister med hänsyn till avstånd och kungöra sitt beslut i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 82

Frister som fastställts i enlighet med dessa rättegångsregler får förlängas av den som har fastställt dem.

Domstolens ordförande och avdelningarnas ordförande kan bemyndiga justitiesekreteraren att fastställa eller förlänga vissa frister som det enligt dessa regler ankommer på dem att fastställa.

Kapitel 10

VILANDEFÖRKLARING

Artikel 82a

1. Förfarandet kan förklaras vilande

a) genom beslut av domstolen eller av den avdelning som har tilldelats målet, och sedan generaladvokaten hörts, i de fall som anges i artikel 47 tredje stycket i EG-stadgan, artikel 47 tredje stycket i EKSG-stadgan och artikel 48 tredje stycket i Euratomstadgan,

b) i alla andra fall av domstolens ordförande efter att generaladvokaten och, utom i de i artikel 103 angivna fallen, parterna hörts.

Återupptagande av förfarandet kan beslutas eller avgöras i samma ordning.

Beslut eller avgöranden enligt denna punkt skall delges parterna.

2. Vilandeförklaringen skall gälla från och med den dag som anges i beslutet eller, då datum saknas, från och med dagen för beslutet.

Under det att målet är vilande, skall de frister som satts ut för parterna inte fortsätta att löpa.

3. Om beslutet om vilandeförklaring inte anger den tid under vilken målet skall vila, skall tiden löpa ut på den dag som anges i beslutet om återupptagande av målet eller, om dag inte anges, på dagen för beslutet.

De frister som satts ut skall börja löpa i sin helhet från dagen för målets återupptagande.

AVDELNING III

SÄRSKILDA RÄTTEGÅNGSFORMER

Kapitel 1

UPPSKOV MED VERKSTÄLLIGHET OCH ANDRA INTERIMISTISKA ÅTGÄRDER

Artikel 83

1. En ansökan enligt artikel 185 i EG-fördraget, artikel 39 andra stycket i EKSG-fördraget eller artikel 157 i Euratomfördraget om uppskov med verkställighet av en rättsakt som har utfärdats av en institution kan endast prövas om sökanden har väckt talan om prövning av rättsakten vid domstolen.

En ansökan om andra interimistiska åtgärder enligt artikel 186 i EG-fördraget, artikel 39 tredje stycket i EKSG-fördraget eller artikel 158 i Euratomfördraget kan endast prövas om den inges av en part i ett mål som är anhängigt vid domstolen och har samband med det målet.

2. En ansökan som avses i punkt 1 skall ange föremålet för talan, de omständigheter som ställer krav på skyndsamhet och de faktiska och rättsliga grunder på vilka den begärda åtgärden omedelbart framstår som befogad.

3. Ansökan skall göras genom särskild handling och i enlighet med artiklarna 37 och 38 i dessa rättegångsregler.

Artikel 84

1. Ansökan skall delges motparten. Domstolens ordförande skall därvid fastställa en kort frist, inom vilken motparten har rätt att yttra sig skriftligen eller muntligen.

2. Domstolens ordförande kan förordna om bevisupptagning.

Ordföranden kan bifalla ansökan även innan yttrande inkommit från motparten. Detta beslut kan senare ändras eller upphävas oberoende av ansökan av part.

Artikel 85

1. Ordföranden skall antingen själv besluta med anledning av ansökan eller hänskjuta den till domstolen.

Om ordföranden har förhinder skall artikel 11 tillämpas.

Då ansökan hänskjuts till domstolen, skall denna skjuta upp handläggningen av alla andra mål och ärenden samt meddela beslut efter att ha hört generaladvokaten. Artikel 84 skall tillämpas.

Artikel 86

1. Domstolen skall avgöra ärendet genom att meddela ett motiverat beslut som inte kan överklagas. Beslutet skall omedelbart delges parterna.

2. Verkställighet av beslutet kan göras avhängigt av att sökanden ställer säkerhet som till belopp och slag fastställs med hänsyn till omständigheterna.

3. Om inte datum för den interimistiska åtgärdens upphörande har fastställts i beslutet, upphör åtgärden när den slutliga domen avkunnas.

4. Beslutet skall endast ha interimistisk verkan och inte föregripa domstolens avgörande i saken.

Artikel 87

På ansökan av part kan beslutet när som helst ändras eller upphävas med hänsyn till ändrade förhållanden.

Artikel 88

Avslag på ansökan om en interimistisk åtgärd skall inte hindra sökanden att på grund av nya omständigheter ansöka på nytt.

Artikel 89

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på en ansökan enligt artiklarna 187 och 192 i EG-fördraget, artiklarna 44 och 92 i EKSG-fördraget samt artiklarna 159 och 164 i Euratomfördraget om uppskov med verkställighet av ett beslut av domstolen eller av åtgärder vidtagna av andra institutioner.

I beslutet att bifalla ansökan skall, när så anses nödvändigt, det datum fastställas då den interimistiska åtgärden skall upphöra.

Artikel 90

1. I en ansökan enligt artikel 81 tredje och fjärde stycket i Euratomfördraget skall sökanden uppge

a) namn och adress på de personer eller företag som skall omfattas av kontrollåtgärden,

b) kontrollåtgärdens föremål och syfte.

2. Domstolens ordförande skall avgöra ärendet genom beslut. Artikel 86 i dessa rättegångsregler skall tillämpas. Om ordföranden har förhinder skall artikel 11 tillämpas.

Kapitel 2

RÄTTEGÅNGSHINDER ELLER ANNAN RÄTTEGÅNGSFRÅGA

Artikel 91

1. Om en part hos domstolen begär att domstolen skall meddela beslut i fråga om rättegångshinder eller annan rättegångsfråga, utan att själva sakfrågan prövas, skall detta ske genom särskild handling.

Begäran skall utöver yrkandet innehålla uppgift om de faktiska och rättsliga omständigheter på vilka talan grundas; åberopade handlingar skall bifogas.

2. Så snart begäran inkommit, skall domstolens ordförande fastställa en frist inom vilken motparten, med angivande av yrkanden och grunder, skall inkomma med skriftligt yttrande.

3. Om inte domstolen bestämmer annat, skall återstoden av förfarandet vara muntligt.

4. Efter att ha hört generaladvokaten skall domstolen fatta beslut i fråga om begäran eller låta beslutet anstå till den slutliga domen.

Om domstolen avslår begäran eller låter beslutet anstå, skall domstolens ordförande fastställa nya frister för målets fortsatta handläggning.

Artikel 92

1. Om det är uppenbart att domstolen saknar behörighet att pröva viss sak eller att talan inte kan tas upp till prövning, kan domstolen, sedan generaladvokaten hörts, fatta ett motiverat beslut utan ytterligare behandling.

2. Domstolen kan när som helst på eget initiativ pröva om talan skall avvisas till följd av att det föreligger ett rättegångshinder som inte kan avhjälpas; ett sådant beslut fattas i enlighet med bestämmelserna i artikel 91.3 och 91.4.

Kapitel 3

INTERVENTION

Artikel 93

1. En interventionsansökan måste göras inom tre månader från dagen för kungörelse enligt artikel 16.6.

Ansökan skall innehålla uppgifter om

a) målet,

b) parterna,

c) intervenientens namn och adress,

d) intervenientens delgivningsadress på den ort där domstolen har sittsäte,

e) de yrkanden som intervenienten önskar stödja genom interventionen,

f) för det fall ansökan sker med stöd av artikel 37 andra eller tredje stycket i EG-stadgan, artikel 34 i EKSG-stadgan eller artikel 38 andra stycket i Euratomstadgan, en redogörelse för de omständigheter som visar att intervenienten har rätt att intervenera.

Intervenienten skall företrädas i enlighet med vad som anges i artikel 17 i EG-stadgan, artikel 20 i EKSG-stadgan samt artikel 17 i Euratomstadgan.

Artiklarna 37 och 38 skall tillämpas.

2. Ansökan skall delges parterna.

Domstolens ordförande skall innan ansökan prövas bereda parterna tillfälle att yttra sig skriftligen eller muntligen.

Ordföranden skall avgöra ärendet genom att meddela beslut eller hänskjuta ärendet till domstolen.

3. Om domstolens ordförande beviljar ansökan, skall intervenienten tillställas samtliga inlagor som delgivits parterna. På yrkande av part kan ordföranden dock undantaga hemliga eller konfidentiella handlingar.

4. Intervenienten måste godtaga målet sådant det föreligger vid tidpunkten för hans intervention.

5. Domstolens ordförande skall fastställa en frist inom vilken intervenienten får inkomma med interventionsinlaga.

Skrivelsen skall innehålla

a) intervenientens yrkande, genom vilket han helt eller delvis stöder eller bestrider en av parternas yrkanden,

b) de rättsliga grunder och omständigheter i övrigt som intervenienten åberopar,

c) i förekommande fall, uppgift om den bevisning som åberopas.

6. Sedan inlagan inkommit, skall domstolens ordförande, om så anses nödvändigt, fastställa en frist inom vilken parterna kan bemöta inlagan.

Kapitel 4

TREDSKODOM OCH ANSÖKAN OM ÅTERVINNING

Artikel 94

1. Om en rätteligen instämd part inte inkommer med svaromål i föreskriven form inom den fastställda fristen, får sökanden yrka att domstolen genom tredskodom bifaller hans talan.

Yrkandet skall delges svaranden. Domstolens ordförande skall fastställa dag för det muntliga förfarandets inledande.

2. Innan tredskodom avkunnas skall domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, undersöka om talan kan tas upp till prövning, om formkraven har uppfyllts samt om sökandens yrkanden framstår som välgrundade. Domstolen kan förordna om bevisupptagning.

3. Tredskodomen är verkställbar. Domstolen kan dock bevilja uppskov med verkställigheten till dess den har meddelat beslut med anledning av en ansökan om återvinning enligt punkt 4 eller göra verkställigheten beroende av att sökanden ställer säkerhet som till belopp och slag fastställs med hänsyn till omständigheterna; säkerheten skall återlämnas, om någon sådan ansökan inte inges eller om ansökan avslås.

4. Ansökan får göras om återvinning av tredskodom.

Ansökan skall inges inom en månad från dagen för delgivning av domen och skall inkomma i den form som anges i artiklarna 37 och 38 i dessa rättegångsregler.

5. Sedan ansökan om återvinning delgivits, skall domstolens ordförande fastställa en frist inom vilken motparten får inkomma med skriftligt yttrande.

Vad som föreskrivs i artikel 44 och följande skall tillämpas på förfarandet.

6. Domstolen skall avgöra målet genom dom som inte kan återvinnas.

Denna dom skall i original fogas till tredskodomen i original. En anteckning om den slutliga domen skall göras i marginalen till tredskodomen i original.

Kapitel 5

FÖRDELNING AV MÅL PÅ AVDELNINGARNA

Artikel 95

1. Domstolen kan tilldela avdelningarna de mål som anhängiggörs, såvida det inte, till följd av att saken är särskilt svår eller viktig eller på grund av andra särskilda omständigheter, anses erforderligt att domstolen avgör målet i plenum.

2. Beslut att avdelningen skall tilldelas mål skall, när det skriftliga förfarandet avslutas, fattas av domstolen med referentens rapport som underlag och sedan generaladvokaten hörts.

Målet får dock inte tilldelas en avdelning, om en medlemsstat eller en av gemenskapens institutioner som är part i målet begär att domstolen skall avgöra målet i plenum. Part i målet i den mening som avses i denna bestämmelse är varje medlemsstat eller institution som är part eller intervenient i målet eller som inför ett förhandsavgörande enligt artikel 103 inkommit med skriftligt yttrande.

En begäran enligt andra stycket får inte framställas i tvister mellan gemenskaperna och deras anställda.

3. Avdelningen kan i varje skede av rättegången hänskjuta målet till domstolen.

Artikel 96

(upphävd)

Kapitel 6

SÄRSKILDA RÄTTSMEDEL

Avsnitt 1 – Talan av tredje man

Artikel 97

1. Bestämmelserna i artiklarna 37 och 38 skall tillämpas på talan av tredje man. Därutöver skall en sådan ansökan innehålla uppgifter om

a) den dom som klandras,

b) på vilket sätt domen är till förfång för tredje mans rättigheter,

c) skälen för att tredje man inte kunde deltaga i det ursprungliga målet.

Ansökan skall riktas mot alla parter i det ursprungliga målet.

Om domen har kungjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, måste ansökan ha inkommit inom två månader från dagen för kungörelsen.

2. Domstolen kan på ansökan av tredje man förordna om uppskov med verkställighet av domen. Bestämmelserna i tredje avsnittet, första kapitlet, skall tillämpas.

3. Om talan av tredje man bifalls helt eller delvis, skall den klandrade domen ändras i motsvarande mån.

Domen rörande talan av tredje man skall i original fogas till originalet av den klandrade domen. En anteckning om domen rörande talan av tredje man skall göras i marginalen till den klandrade domen i original.

Avsnitt 2 – Resning

Artikel 98

Ansökan om resning måste ske inom tre månader från den dag då sökanden fick kännedom om de förhållanden på vilka ansökan grundas.

Artikel 99

1. Artiklarna 37 och 38 skall tillämpas på ansökan om resning. Därutöver skall en sådan ansökan innehålla uppgifter om

a) den dom som klandras,

b) de punkter på vilka domen klandras,

c) de omständigheter på vilka ansökan grundas,

d) de bevis som åberopas till styrkande av att det föreligger faktiska omständigheter som är resningsgrundande samt att ansökan inkommit inom den i artikel 98 föreskrivna fristen.

2. Ansökan skall riktas mot samtliga parter i det mål i vilket den klandrade domen har avkunnats.

Artikel 100

1. Utan att föregripa sitt beslut i saken skall domstolen inom stängda dörrar, med beaktande av parternas skriftliga yttranden och efter att ha hört generaladvokaten, genom dom avgöra huruvida ansökan om resning kan tas upp till prövning.

2. Om domstolen finner att ansökan kan tas upp till prövning, skall den pröva saken och avkunna dom i enlighet med dessa rättegångsregler.

3. Den dom som avkunnats efter det att ansökan om resning har bifallits skall i original fogas till den ursprungliga domen i original. En anteckning om den nya domen skall göras i marginalen på den ursprungliga domen i original.

Kapitel 7

PRÖVNING AV SKILJEMANNAKOMMITTÉNS BESLUT

Artikel 101

1. En ansökan som inges med stöd av artikel 18 andra stycket Euratomfördraget skall innehålla

a) uppgift om sökandens namn och adress,

b) uppgift om i vilken egenskap ingivaren underskrivit ansökan,

c) uppgift om det beslut av skiljemannakommittén mot vilket talan förs,

d) uppgift om parterna,

e) en kort sakframställning,

f) sökandens yrkanden och grunder.

2. Artiklarna 37.3 och 37.4, 38.2 och 38.3 samt 38.5 i dessa rättegångsregler skall tillämpas.

Till ansökan skall även bifogas en bestyrkt kopia av skiljemannakommitténs beslut.

3. Så snart ansökan inkommit, skall justitiesekreteraren begära in akten i målet från kommitténs kansli.

4. För det fortsatta förfarandet skall artiklarna 39, 40 samt 55 och följande tillämpas.

5. Domstolen skall avgöra saken genom dom. Om domstolen upphäver kommitténs beslut, kan saken återförvisas till kommittén.

Kapitel 8

FÖRKLARING AV DOM

Artikel 102

1. Ansökan om förklaring av dom skall ske i enlighet med artiklarna 37 och 38. En sådan ansökan skall vidare innehålla uppgifter om

a) den dom som avses,

b) de delar av domen beträffande vilka förklaring söks.

Ansökan skall riktas mot samtliga parter i det mål i vilket domen avkunnats.

2. Domstolen skall avkunna dom efter att ha berett parterna tillfälle att yttra sig och efter att ha hört generaladvokaten.

Domen med förklaring av dom skall i original fogas till den ursprungliga domen i original. En anteckning om förklaringen skall göras i marginalen på den ursprungliga domen.

Kapitel 9

BEGÄRAN OM FÖRHANDSAVGÖRANDE OCH ANDRA TOLKNINGSFÖRFARANDEN

Artikel 103

1. I de fall som avses i artikel 20 i EG-stadgan och artikel 21 i Euratomstadgan skall dessa rättegångsregler tillämpas på förfarandet med beaktande av förhandsavgörandenas särskilda beskaffenhet.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall även tillämpas på förhandsavgöranden enligt protokollet om domstolens tolkning av konventionen av den 29 februari 1968 om ömsesidigt erkännande av bolag och juridiska personer samt enligt protokollet om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, båda undertecknade i Luxemburg den 3 juni 1971, liksom på sådana förfaranden som avses i artikel 4 i sistnämnda protokoll.

Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på varje begäran om förhandsavgörande som får framställas med stöd av andra avtal.

3. I de fall som avses i artikel 41 i EKSG-fördraget skall beslutet om begäran om förhandsavgörande delges parterna i målet vid den nationella domstolen, medlemsstaterna, kommissionen och rådet.

Inom två månader från delgivningen får ovannämnda parter, stater och institutioner inkomma med inlagor eller skriftliga yttranden.

Bestämmelserna i punkt 1 skall tillämpas.

Artikel 104

1. Nationella domstolars beslut om hänskjutande enligt artikel 103 skall, med bifogande av en översättning till det officiella språket i respektive stat, tillställas medlemsstaterna i sin ursprungliga lydelse.

I de fall som anges i artikel 20 i EG-stadgan skall de nationella domstolarnas beslut i sin ursprungliga lydelse tillställas de stater som är parter i EES-avtalet men inte är medlemsstater samt EFTA:s övervakningsmyndighet, varvid en översättning till något av de språk enligt mottagarens val som anges i artikel 29.1 i dessa rättegångsregler skall bifogas.

2. I fråga om hur parterna i målet vid den nationella domstolen skall företrädas och i avseende på samma parters personliga närvaro skall domstolen i mål om förhandsavgörande beakta rättegångsreglerna vid den nationella domstol som framställt begäran.

3. Om det är uppenbart att en fråga som hänskjutits till domstolen är identisk med en fråga som domstolen avgjort tidigare, kan domstolen, efter att ha meddelat den domstol som hänskjutit frågan samt efter att ha berett parter och övriga som avses i artikel 20 i EG-stadgan, artikel 21 i Euratomstadgan och artikel 103.3 i dessa rättegångsregler tillfälle att yttra sig, avgöra saken genom att, sedan generaladvokaten hörts, meddela ett motiverat beslut med hänvisning till tidigare dom.

4. Om inte annat följer av punkt 3, skall handläggningen av mål om förhandsavgörande även innefatta muntlig förhandling. Sedan inlagor eller skriftliga yttranden som avses i artikel 20 i EG-stadgan, artikel 21 i Euratomstadgan och artikel 103.3 i dessa rättegångsregler inkommit, kan domstolen emellertid, med referentens rapport som underlag och efter meddelande till parter och övriga som enligt dessa bestämmelser får inkomma med inlagor eller skriftliga yttranden samt efter att ha hört generaladvokaten, besluta annorledes, såvida inte någon av nyssnämnda parter eller övriga begärt att få yttra sig muntligen.

5. Beslut om rättegångskostnader i mål om förhandsavgörande ankommer på den nationella domstolen.

Under särskilda omständigheter kan domstolen, i form av rättshjälp, bevilja understöd i syfte att underlätta för en part att ställa ombud eller infinna sig personligen.

Kapitel 10

SÄRSKILDA RÄTTEGÅNGSFORMER ENLIGT ARTIKEL 103–105 I EURATOMFÖRDRAGET

Artikel 105

1. En ansökan i enlighet med artikel 103 tredje stycket i Euratomfördraget skall med bestyrkande av varje kopia inges i fyra exemplar. Ansökan skall delges kommissionen.

2. Utkastet till avtalet eller överenskommelsen i fråga, kommissionens yttrande beträffande den stat som berörs samt övriga åberopade handlingar skall bifogas ansökan.

Kommissionen skall yttra sig över ansökan inom tio dagar; fristen kan dock förlängas av domstolens ordförande, sedan den berörda staten hörts.

En bestyrkt kopia av yttrandet skall delges den stat som berörs.

3. Så snart ansökan inkommit, skall domstolens ordförande utse en domare att vara referent. Förste generaladvokaten skall omedelbart därefter utse en generaladvokat.

4. Beslutet skall fattas inom stängda dörrar, sedan generaladvokaten hörts.

Ombud eller rådgivare för den berörda staten och för kommissionen skall höras, om de begär det.

Artikel 106

1. I fall som avses i artiklarna 104 tredje stycket och 105 andra stycket i Euratomfördraget skall artikel 37 och följande i dessa rättegångsregler tillämpas.

2. Ansökan skall delges den stat som svaranden tillhör.

Kapitel 11

YTTRANDEN

Artikel 107

1. Rådets begäran om yttrande enligt artikel 228 i EG-fördraget skall delges kommissionen. Om begäran framställs av kommissionen, skall den delges rådet och medlemsstaterna. Om begäran framställs av en medlemsstat, skall den delges rådet, kommissionen och de övriga medlemsstaterna.

Domstolens ordförande skall fastställa en frist, inom vilken delgivna institutioner och stater får inkomma med skriftliga yttranden.

2. Ett yttrande får avse såväl en föreslagen överenskommelses förenlighet med EG-fördraget som gemenskapens eller en av dess institutioners behörighet att ingå överenskommelsen.

Artikel 108

1. Så snart en ansökan enligt artikel 107 inkommit, skall domstolens ordförande utse en domare att vara referent.

2. Domstolen skall, inom stängda dörrar och efter att ha hört generaladvokaten, avge ett motiverat yttrande.

3. Sedan yttrandet undertecknats av domstolens ordförande, de övriga domare som deltagit i avgörandet och justitiesekreteraren, skall det delges rådet, kommissionen och medlemsstaterna.

Artikel 109

En begäran om yttrande enligt artikel 95 fjärde stycket EKSG-fördraget skall framställas av kommissionen och rådet gemensamt.

Yttrandet skall avges i enlighet med bestämmelserna i föregående artikel. Det skall delges kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

AVDELNING IV

ÖVERKLAGANDE AV FÖRSTAINSTANSRÄTTENS AVGÖRANDEN

Artikel 110

Utan att det hindrar tillämpning av vad som föreskrivs i artikel 29.2 b, 29.2 c och 29.3 fjärde stycket i dessa rättegångsregler, skall, vid överklaganden av avgöranden från förstainstansrätten enligt artiklarna 49 och 50 i EG-stadgan, artiklarna 49 och 50 i EKSG-stadgan samt artiklarna 50 och 51 i Euratomstadgan, rättegångsspråket i domstolen vara det språk på vilket den överklagade domen har avkunnats.

Artikel 111

1. Överklagande sker genom att en skrivelse inges till domstolens eller förstainstansrättens kansli.

2. Förstainstansrättens kansli skall utan dröjsmål sända över akten och, i förekommande fall, överklagandet till domstolens kansli.

Artikel 112

1. Överklagandet skall innehålla uppgifter om

a) klagandens namn och adress,

b) övriga parter i målet vid förstainstansrätten,

c) de rättsliga grunder som åberopas,

d) klagandens yrkanden.

Artiklarna 37 samt 38.2 och 38.3 skall tillämpas på överklagandet.

2. Det överklagade avgörandet från förstainstansrätten skall bifogas överklagandet. Därvid skall anges vilken dag klaganden delgivits det överklagade avgörandet.

3. Om överklagandet inte uppfyller de i artikel 38.3 eller de i denna artikel punkt 2 stadgade kraven, skall artikel 38.7 tillämpas.

Artikel 113

1. Klagandens yrkanden får avse

— att förstainstansrättens avgörande skall upphävas helt eller delvis,

— att de yrkanden som framställts i första instans skall bifallas helt eller delvis; nya yrkanden får inte framställas.

2. Överklagandet får inte avse annan sak än den som varit föremål för talan vid förstainstansrätten.

Artikel 114

Överklagandet skall delges parterna i målet vid förstainstansrätten. Artikel 39 skall tillämpas.

Artikel 115

1. Parterna i målet vid förstainstansrätten får inom två månader från delgivning av överklagandet inkomma med svarsskrivelse. Fristen kan inte förlängas.

2. I svarsskrivelsen skall finnas uppgifter om

a) namn och adress på den part som ger in skrivelsen,

b) datum för delgivning av överklagandet,

c) de rättsliga grunder som åberopas, samt

d) svarandens yrkanden.

Artikel 38.2 och 38.3 skall tillämpas.

Artikel 116

1. Yrkandena i svarsskrivelsen får avse

— att överklagandet helt eller delvis skall avvisas eller ogillas eller att förstainstansrättens avgörande helt eller delvis skall upphävas,

— att de yrkanden som framställts i första instans skall bifallas helt eller delvis; nya yrkanden får inte framställas.

2. Svarsskrivelsen får inte avse annan sak än den som varit föremål för talan vid förstainstansrätten.

Artikel 117

1. På yrkande av part inom en vecka från delgivning av överklagandet eller svarsskrivelsen får överklagandet och svarsskrivelsen följas av replik och duplik eller annan inlaga, om domstolens ordförande anser att inlagan är erforderlig och uttryckligen tillåter den, i syfte att möjliggöra för den berörda parten att utveckla sin talan eller i syfte att skapa underlag för målets avgörande.

2. Om det i en svarsskrivelse yrkas att ett avgörande från förstainstansrätten helt eller delvis skall upphävas, på en grund som inte omnämns i överklagandet får klaganden eller övriga parter inkomma med en till denna grund begränsad replik inom två månader från delgivning av svarsskrivelsen. För vidare skriftväxling skall artikel 117.1 tillämpas.

3. Om domstolens ordförande tillåter en replik, duplik eller annan inlaga, skall han fastställa en frist inom vilken inlagan måste inges.

Artikel 118

Om inte annat följer av nedanstående bestämmelser skall artiklarna 42.2, 43, 44, 55–90, 93, 95–100 samt 102 tillämpas i mål vid domstolen om överklagande av avgöranden från förstainstansrätten.

Artikel 119

Om det är uppenbart att överklagandet helt eller delvis inte kan tas upp till prövning, eller om överklagandet helt eller delvis är uppenbart ogrundat, kan domstolen vid varje tidpunkt, med referentens rapport som underlag och efter att ha hört generaladvokaten, avvisa eller ogilla överklagandet helt eller delvis genom motiverat beslut.

Artikel 120

Sedan parterna ingivit de inlagor som avses i artikel 115.1 och, i förekommande fall, artikel 117.1 och 117.2, kan domstolen, med referentens rapport som underlag och efter att ha hört generaladvokaten samt parterna, besluta att avstå från muntligt förfarande, om inte någon part invänder att han under det skriftliga förfarandet saknat möjlighet att till fullo utveckla sin talan.

Artikel 121

En rapport enligt artikel 44.1 skall föreläggas domstolen, sedan de inlagor som avses i artikel 115.1 och, i förekommande fall, artikel 117.1 och 117.2 har ingivits. Rapporten skall, utöver de förslag som anges i artikel 44.1, innehålla förslag om huruvida artikel 120 skall tillämpas. Om sådana inlagor inte inges, skall samma förfarande tillämpas, sedan fristen för att ge in inlagorna löpt ut.

Artikel 122

När överklagandet avvisas eller slutlig dom avkunnas, skall domstolen besluta om rättegångskostnaderna.

I en tvist mellan gemenskaperna och deras anställda gäller följande:

— Artikel 70 skall tillämpas endast när en institution har överklagat.

— Utan hinder av vad som föreskrivs i artikel 69.2 kan domstolen, i mål där en tjänsteman eller annan institutionsanställd har överklagat, förplikta parterna att dela rättegångskostnaderna när så anses skäligt.

Om överklagandet återkallas, skall artikel 69.5 tillämpas.

Om ett överklagande av en medlemsstat eller institution, som inte intervenerat i målet vid förstainstansrätten, är befogat, kan domstolen fördela rättegångskostnaderna mellan parterna eller förplikta den vinnande parten att ersätta den kostnad som överklagandet förorsakat den tappande parten.

Artikel 123

En ansökan om intervention i ett mål om överklagande av ett avgörande av förstainstansrätten måste inges inom tre månader från den dag då överklagandet inkom. Domstolen skall, efter att ha hört generaladvokaten, genom motiverat beslut avgöra om interventionen skall tillåtas.

AVDELNING V

FÖRFARANDEN ENLIGT EES-AVTALET

Artikel 123a

1. I de fall som avses i artikel 111.3 i EES-avtalet [1] anhängiggörs målet vid domstolen genom att begäran inges av de fördragsslutande parter som är parter i tvisten. Denna begäran skall delges övriga fördragsslutande parter, kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet och, i förekommande fall, övriga som skulle ha delgivits en begäran om förhandsavgörande avseende samma fråga om tolkningen av gemenskapsrätten.

Ordföranden skall fastställa en frist inom vilken de fördragsslutande parterna och övriga som tillställts denna begäran kan inkomma med skriftligt yttrande.

Begäran skall framställas på något av de språk som nämns i artikel 29.1. Artikel 29.3–29.5 skall tillämpas. Artikel 104.1 äger motsvarande tillämpning.

2. Så snart begäran som avses i punkt 1 inkommit, skall ordföranden utse en referent. Förste generaladvokaten skall omedelbart därefter utse en generaladvokat.

Sedan generaladvokaten hörts, skall domstolen inom stängda dörrar pröva begäran och meddela ett motiverat beslut.

3. Domstolens beslut skall undertecknas av ordföranden, de övriga domare som deltagit i överläggningarna och justitiesekreteraren, varefter det skall delges de fördragsslutande parterna och övriga som avses i punkt 1.

Artikel 123b

I de fall som avses i artikel 1 i protokoll 34 till EES-avtalet skall den nationella domstolens begäran tillställas parterna i målet, de fördragsslutande parterna, kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet och, i förekommande fall, övriga som skulle ha delgivits en begäran om förhandsavgörande avseende samma fråga om tolkningen av gemenskapsrätten.

Om begäran inte framställs på något av de språk som nämns i artikel 29.1, skall en översättning till något av dessa språk bifogas.

Inom två månader från delgivningen får parterna, de fördragsslutande parterna och övriga, som avses i första stycket, inkomma med inlagor eller skriftliga yttranden.

Dessa rättegångsregler skall tillämpas på förfarandet med beaktande av denna begärans särskilda beskaffenhet.

[1] EGT nr L 1, 3.1.1994, s. 27.

AVSLUTANDE BESTÄMMELSER

Artikel 124

1. Den som i egenskap av vittne eller sakkunnig kallas att avlägga ed inför domstolen skall av domstolens ordförande uppmanas att tala sanning eller att samvetsgrant och opartiskt fullgöra sitt uppdrag samt erinras om det straffansvar som ett åsidosättande av plikten kan medföra enligt lagen i hemlandet.

2. Ett vittne skall avlägga ed antingen enligt artikel 47.5 första stycket eller under de former som lagen i hans hemland föreskriver.

Om hemlandets lag medger att ett vittne, utöver eden eller i dess ställe, avger en med eden likställd försäkran, får vittnet avge en sådan försäkran på de villkor och under de former som föreskrivs i hemlandets lag.

För det fall hemlandets lag varken ger stöd för att avlägga ed eller avge sådan försäkran, skall det i punkt 1 angivna förfaringssättet tillämpas.

3. I fråga om sakkunniga skall artikel 124.2 gälla i tillämpliga delar, varvid hänvisningen skall avse artikel 49.6 första stycket i stället för artikel 47.5 första stycket.

Artikel 125

Med förbehåll för vad som föreskrivs i artikel 188 i EG-fördraget och artikel 160 i Euratomfördraget, skall domstolen efter samråd med berörda regeringar utfärda tilläggsregler, såvitt avser förfaranden gällande

a) framställning om bevisupptagning,

b) ansökan om rättshjälp, och

c) anmälningar enligt artikel 27 i EG-stadgan, artikel 28 i EKSG-stadgan och artikel 28 i Euratomstadgan avseende mened eller ovarsam utsaga av vittne eller sakkunnig.

Artikel 126

Dessa rättegångsregler ersätter rättegångsreglerna för Europeiska gemenskapernas domstol av den 4 december 1974 (EGT nr L 350, 28.12.1974, s. 1), senast ändrade den 15 maj 1991.

Artikel 127

Dessa rättegångsregler, som har giltighet på de i artikel 29.1 angivna språken, skall kungöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* och träda i kraft första dagen i andra månaden efter kungörandet.

Antagna i Luxemburg den 19 juni 1991.

BILAGA I

BESLUT OM LAGSTADGADE HELGDAGAR

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL HAR –

med beaktande av bestämmelserna i artikel 80.2 i rättegångsreglerna, enligt vilka domstolen skall upprätta en förteckning över lagstadgade helgdagar –

BESLUTAT FÖLJANDE:

Artikel 1

De lagstadgade helgdagar som avses i artikel 80.2 i rättegångsreglerna är
— nyårsdagen,
— annandag påsk,
— första maj,
— Kristi himmelsfärdsdag,
— annandag pingst,
— den 23 juni,
— den 24 juni, om den 23 juni är en söndag,
— den 15 augusti,
— den 1 november,
— den 25 december,
— den 26 december.

De lagstadgade helgdagar som omnämns i första stycket är de som gäller där domstolen har sitt säte.

Artikel 2

Bestämmelserna i artikel 80.2 i rättegångsreglerna är endast tillämpliga på de lagstadgade helgdagar som omnämns i artikel 1 i detta beslut.

Artikel 3

Detta beslut, som utgör bilaga I till rättegångsreglerna, skall träda i kraft samma dag som rättegångsreglerna till vilka det utgör bilaga.

Beslutet skall kungöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning.*

Antaget i Luxemburg den 19 juni 1991.

BILAGA II

BESLUT OM TIDSFRISTER MED HÄNSYN TILL AVSTÅND

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL HAR –

med beaktande av artikel 81.2 i rättegångsreglerna, som avser förlängning av tidsfrister med hänsyn till avstånd –

BESLUTAT FÖLJANDE:

Artikel 1

Såvida parterna inte har sitt hemvist i Storhertigdömet Luxemburg, skall tidsfristerna med hänsyn till avstånd förlängas

— i Konungariket Belgien: med två dagar,

— i Förbundsrepubliken Tyskland, på Franska republikens europeiska territorium och på Konungadömet Nederländernas europeiska territorium: med sex dagar,

— på Konungariket Danmarks europeiska territorium, i Konungariket Spanien, Irland, Republiken Grekland, Italienska republiken, Portugisiska republiken (förutom Azorerna och Madeira) och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland: med tio dagar,

— i andra europeiska länder och territorier: med två veckor,

— i Portugisiska republikens autonoma regioner Azorerna och Madeira: med tre veckor,

— i andra länder och distrikt samt på andra territorier: med en månad.

Artikel 2

Detta beslut, som utgör bilaga II till rättegångsreglerna, skall träda i kraft samma dag som rättegångsreglerna till vilka det utgör bilaga.

Beslutet skall kungöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Antaget i Luxemburg den 19 juni 1991.